

Posudok bakalárskej práce

Ústav pro klasickou archeologii

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

Autor práce: Martin Balda

Názov práce: Využití pigmentů k přípravě listrů a k malbě antické keramiky

Autor posudku: Dr. Marek Verčík (**oponent**)

Kritéria hodnotenia	Maximálne možné ohodnotenie	Dosiahnuté ohodnotenie
Vytýčenie hlavného cieľa práce a jeho dosiahnutie	5	4
Štruktúra práce a zvolené metódy	5	3
Práca s literatúrou	5	1
Formálna stránka práce	5	1
Dosiahnuté výsledky	10	5
Počet bodov	30	14

Hodnotenie: 1 = 30 – 26, 2 = 25 – 20, 3 = 19 – 15, neprospel = >15

Predložená záverečná práca sa obsiahlym spôsobom venuje téme využitia pigmentov pri výzdobe antickej keramiky. Obsiahlosť je zrejmá už pri prvom pohľade na rozsah práce, ktorej textová časť má celkovo 51 strán. To poukazuje na záujem, s akým sa študent zahĺbil a zapracoval do zmienenej problematiky. Práca obsahuje viaceré pútavé pasáže a podnetné informácie, ktoré jednoznačne vzbudili oponentov záujem. Bohužiaľ, tým sa končí aj súhrn pozitív a množstvo chýb metodického a predovšetkým formálneho charakteru, doplnené taktiež o viaceré chybné tvrdenia, zanechávajú viac ako negatívny dojem na inak usilovne odvedenej práci.

Cieľ záverečnej práce ako i spôsob jeho dosiahnutia, *i.e.* teoretickejším úvod venovaný výrobe keramiky nasledovaný prípadovými štúdiami, sú jasne vytýčený. Detailnejšie predstavenie doterajšieho stavu bádania (**strana 8**) a tým pádom aj ťažisk analytických štúdií mohli tento – v zadaní práce definovaný – výber dodatočne lepšie podložiť. Vo vzťahu k vybraným prípadovým štúdiám mi však predsa len chýbajú odkazy na iné keramické druhy vytvorené obdobnými technikami, ku ktorým existujú aktuálne odborné štúdie, *i.e.* chiotské kalichy alebo lýdska keramika (*white bichrome* alebo *gold dust ware*). Krátke zmienky mohli vybrané prehľadové štúdie lepšie ukotviť chronologicky a priestorovo.

Rovnako nie je zrejmé, z akého dôvodu autor vynecháva techniku glazúry, ktorá by podľa textu (**strana 16**) mala patriť k trom typom pigmentovej dekorácie: „V rámci pigmentové dekorácie se užívala barviva neboli pigmenty obsažené v nosném médiu. Patří sem techniky glazury, listru (*slipu*) a malby.“ Ako vysvetlenie sa ponúka, že technika glazúry predstavuje samostatnú tému, ktorá by svojím obsahom už vybočovala z možností bakalárskej práce.

Štruktúra záverečnej práce sleduje hlavné ciele a je – ako už bolo vyššie uvedené – správne nastavená. Problémy vyvstávajú opäť pri bližšom pohľade, najmä v prípade prvej časti (kapitoly 1 až 3), kde sa čitateľ v záplave nie najlepšie štruktúrovaných informácií stráca – príkladom je **3. kapitola a jej podkapitoly**, ktoré by sa patrilo ešte viacej hierarchizovať

a rozdeliť do základných blokov. Rovnako sú niektoré pasáže nesystematické, čo je viditeľné predovšetkým v kapitole 3.10.1, kde predstavená štruktúra, *i.e.* „Černé pigmenty se dělí na dvě základní skupiny podle chemického původu na pigmenty železité a oxidy manganové a nereflektuje rozdelenie uvedené v texte“, nie je v nasledujúcom odstavci sledovaná.

Práca s literatúrou predstavuje – spoločne s formálnou stránkou – jeden z najväčších nedostatkov uvedenej práce. Odhliadnuc od drobných chýb vychádzajúcich z nie vždy správneho využitia citačného systému UKAR – jedná sa najmä o často zmätené využívanie slova *ibidem* (napr. **strany 16–17**), nezmyselné typy referencií (napr. **strana 14** „podle ARNOLD 1985 In SINOPOLI 1991, 15) a systematické používanie spojovníka namiesto pomlčky bez medzier pri udávaní čísla strán – je to hlavne spôsob využitia písomných prameňov a literatúry v samotnom texte. Údaje antických autorov sú síce viackrát využívané (**strany 26, 27, 36, 37, 40 a 41**), avšak ani v jednom prípade sa u nich nenachádza príslušná referencia. Ešte zložitejšie vyznieva práca s modernými zdrojmi: u veľkého počtu odstavcov a dokonca jednotlivých častí (napr. **kapitola 3.10.4 a 3.9**) je uvedená len jedna referencia; viaceré tvrdenia nie sú ničím podložené, aj keď je jasné, že boli prevzaté z iných prác (napr. **strana 33** „Občas se používaly barvy s nízkou tepelnou stabilitou na keramiku, na kterou se nanášely barvy vypalovacího cyklu. To se týká některých velkých pitných nebo tekutých recipientů (kráterů) vyráběných v klasickém řeckém období.“); state venujúce sa jednotlivým keramickým skupinám alebo technickým postupom by si zaslúžili uviesť viacero referencií rozširujúce základnú literatúru o nové poznatky (napr. **strana 50/51** „reliefní zboží“, **strana 18** „Penteskoufia“). Na základe vyššie uvedeného vzniká celkový dojem, že sa autor záverečnej práce opieral len o základnú literatúru, ktorú neporovnával s ďalšími (často aktuálnejšími prácami), čím nedošlo ku kritickému zhodnoteniu predstaveného obsahu, alebo jeho širšej kontextualizácii v čase a priestore.

Po formálnej stránka možno nájsť v práci veľké množstvo zásadných chýb ako i menších nedostatkov, ktorým sa autor mohol pri opakovanej alebo externej lektúre vyvarovať. Tieto sa dajú rozdeliť do nasledujúcich kategórií:

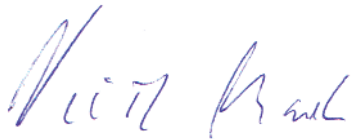
- gramatické chyby, zdvojenia a chyby v skladbe vety; je zaujímavé, že tento typ chýb sa vo zvýšenej miere objavuje v druhej polovici práce (asi po **strane 35**).
- pri preberaní celých odstavcov z iných prác bol text často preložený z cudzieho jazyka bez následnej kontroly; vyvstáva preto otázka, do akej miery autor daným informáciám porozumel (napr. **strana 33** „Tekutý, málo vypálený hliněný materiál lze použít k pokrytí celý předmět nebo jen jeho část“)
- to isté platí aj v prípade jednotlivých odborných označení/pojmov, ktoré boli preložené bez ďalšej kontroly (napr. **strana 30** „wusitu“ = wüstitu; „kovové železo = alphaFe“)
- uvádzanie časových údajov bez označenia datovania (pred alebo po Kr./našom letopočte)

Za najväčší formálny nedostatok ale považujem kompletnú absenciu obrazovej prílohy! Práca, ktorá sa zaoberá pigmentami a výzdobou antickkej keramiky je bez doplňujúcich rekonštrukcií, grafov a najmä príkladov nedostatočná. Mnohé z „komplikovaných“ informácií týkajúcich sa technologických procesov uvedených v 1. časti mohli byť týmto spôsobom podporené. Rovnako by obrazová príloha v 2. časti umožnila si lepšie predstaviť rozdiely medzi jednotlivými keramickým skupinami, predovšetkým v prípade bielych lekythov.

V kapitole (č. 6) venovanej práve posledné menovanej skupine bielych lekythov sa taktiež vyskytujú aj viaceré obsahové chyby, a to počínajúc chronológiou až po kategorizáciu daných váz. Tieto sa síce opäť zakladajúce na chybnom preklade z iných prác, avšak tým zároveň vznikajú rozpaky ohľadom vedomostí autora záverečnej práce. Začiatok techniky bielych

lekythov, aplikovanej z počiatku aj na iných tvaroch, je badateľný v Aténach už od neskoro archaického obdobia a nie až od 5. stor. pred Kr. (**strana 54**; preklad z BERTHOLD ET AL. 2017: „Typical examples are white-ground lekythoi produced in Athens and its surroundings in the 5th century BCE, ...”). Rovnako je zaujímavé, že autor rozdeľuje biele lekythy len do dvoch skupín, zatiaľ čo s ohľadom na spôsob maľby ako i druhy použitej polychrómie je možné rozoznať celkovo päť skupín (**strana 54**; preklad z BERTHOLD ET AL. 2017: „Since the 20th century, the archaeological literature has distinguished between two types of white-ground lekythoi based upon technological criteria“).

Predložená záverečná práca na jednej strane ukázala jednoznačný záujem autora o danú tému, jeho usilovnosť ako i schopnosť interdisciplinárneho uvažovania, avšak veľké množstvo nedostatkov tento potenciál neguje. Na základe vyššie uvedeného som sa rozhodol pre hodnotenie „neprospel“ a odporúčam predloženú prácu prepracovať.

Priene/Güllübahçe Turun, dňa 29.08.2023